

Bescherming om te kunnen blijven genieten van de natuur of vanwege de biodiversiteit is minder van belang, laat staan natuurbescherming uit oogpunt van nut

brede. Jongeren rekenen minder verschijningsvormen in de natuur tot 'echte' natuur. Vooral aspecten die tot 'cultuurnatuur' horen (oude boerderijen, stadsparken en kamerplanten) worden door jongeren minder als natuur beoordeeld dan door volwassenen. Overstromingen en onkruid tussen tegels, twee van de drie elementen die tot 'onafhankelijke natuur' worden gerekend, vinden de jongeren nog wel 'natuurlijk'. Maar het derde element, moerasen, ervaren jongeren als minder echte natuur.

Jongeren en volwassenen verschillen nauwelijks met elkaar van mening over de vraag of de categorie 'gedomesticeerde natuur' (boer op tractor, grote maïsvelden, katten/huisdieren en mensen) wel of geen natuur is. Het zijn vooral kenmerken van het agrarische landschap waarin het natuurbeeld van jongeren verschilt van dat van volwassenen. Deze verschillen blijken vooral door de leeftijd te kunnen worden verklaard. De voorkeur voor bepaalde landschappen lijkt dus grotendeels gebonden aan de levensfase.

De lagere waardering voor het agrarisch landschap komt ook tot uiting in het – al vermelde – veel kleinere belang dat jongeren hechten aan natuurbescherming. Op zich hoeft dit niet te verbazen: op grond van eerder onderzoek⁶ kon worden verwacht dat jongeren de identiteit van het landschap minder belangrijk vinden, en de bescherming daarvan (dus) ook.

Als er dan toch sprake moet zijn van natuurbescherming – en in ander onderzoek⁶ is ook naar voren gekomen dat meer dan de helft van de bevraagde jongeren in de toekomst wel geld zou willen geven aan natuurbeschermingsorganisaties – dan vooral omwille van het voortbestaan van de mensheid. Bescherming om te kunnen blijven genieten van de natuur of vanwege de biodiversiteit

is minder van belang, laat staan natuurbescherming uit oogpunt van nut.

Wat zouden jongeren willen als het om natuurbescherming gaat? Er zijn drie visies te onderscheiden in de omgang met natuur:

- Je moet de natuur zoveel mogelijk zijn gang laten gaan (het zogenaamde hands-off-beleid)
- De natuur is robuust en behoeft daarom minder bescherming
- De natuur moet netjes worden verzorgd

Ondanks dat jongeren weinig waarde hechten aan natuurbescherming, hebben ze opvallend genoeg toch minder op met het beeld dat natuur robuust is en geen bescherming nodig zou hebben. Ze zijn zelfs minder voorstander van een hands-off-beleid dan volwassenen. De mens zou dus, in de ogen van de jongeren, nog meer mogen ingrijpen in de natuur dan volwassenen dat goed zouden vinden. Dit past bij conclusies op basis van literatuuronderzoek¹³, waarin de verwachting werd uitgesproken dat jongeren minder moeite zouden hebben met menselijke invloed op de natuur. Het past ook bij de constatering dat jongeren grotere tegenstanders zijn van het afsluiten van natuurgebieden voor bezoekers, waarvan sprake is in een hands-off-beleid. Kortom: de ideeën die huidige jongeren hebben over natuurbescherming sluiten nauwelijks aan bij de manier waarop vandaag de dag met natuur wordt omgegaan.

3.8 De jeugd en (toekomstig) natuurbeleid

Jongeren van nu houden het minst van 'natuurlijke' landschappen, zoals verruigde veenweide, heide en natte natuur. Een stadspark heeft hun

voorkeur. In het huidige natuurbeleid krijgt de natuur op steeds meer plekken de gelegenheid weer zijn eigen weg te zoeken. Denk aan de natuurlijke begroeiing van oevers en de ruimte die aan het water wordt geboden om te meanderen in plaats van de door de mens bepaalde weg te volgen. Dat is nogal een contrast met de 'aangeharkte' natuur van het stadspark. Het is hoe dan ook een contrastrijk publiek: kiest voor het stadspark, maar wordt ook gefascineerd door de wilde natuur van verre.^{6, 13, 24} Misschien worden die uitingen van natuur helemaal niet rechtstreeks met elkaar vergeleken, maar is bij deze groep het besef aanwezig dat dergelijke wilde natuur nooit in Nederland zal voorkomen? Of anders gezegd: in Nederland bevalt een stadspark het best, maar 'echte natuur' kun je alleen maar ergens ver weg vinden.

De jeugd heeft de toekomst en zal straks de agenda van beleidsmedewerkers (mede) bepalen. Afgezien van voortschrijdende inzichten die veranderingen in beleid tot gevolg zullen hebben, blijft het leeftijdsaspect een rol spelen. Zullen de veertigers van straks de hen omringende natuur op eenzelfde manier beleven als de jongeren van nu? Of zullen de voorkeuren veranderen naarmate de jongeren ouder worden, en straks misschien zelfs overeenstemmen met die van de huidige volwassenen? Om ook die vragen te kunnen beantwoorden, zal vervolgonderzoek noodzakelijk zijn. In dit stadium kunnen we alleen overbrengen hoe een hedendaagse groep jongeren de Nederlandse natuur beleeft.

Het strand is vooral populair als ontmoetingsplek. Elkaar ontmoeten is voor jongeren een belangrijker motief voor strandbezoek dan het voor volwassenen is. Bovendien is elkaar ontmoeten een van de belangrijke bezigheden waarvoor jongeren natuurgebieden bezoeken. Foto: Serdar Köker

De mensen die aanvankelijk niet zoveel met natuur hadden, werden meegesleept door degenen die dat wel hadden en ze hebben een fantastische week beleefd. Zelfs als ik ze vertelde welk vogeltje er floot, leken ze geïnteresseerd. En dat terwijl ze uit zich zelf nooit de natuur in gegaan zouden zijn.

Het reilen en zeilen van jongeren en natuur

Na mijn eindexamen heb ik met zeven vrienden uit VWO 6 een zeiltrektocht gemaakt in Friesland. Ja, zeilen in Friesland, je leest het goed. Lekker weg, wind in je haar, natuur in je ogen, oren en neus en als klap op de vuurpijl met zijn allen slapen en koken in een uiterst schattig bootje. Wat een natuurbeleving! Maar waarom heb ik hiervoor gekozen, en niet voor een luxe vakantie naar een afgelegen oord met veel alcohol en hitsige jongeren? Heel eenvoudig: Ik hou van de natuur, voel me er vrij en gelukkig en kom er tot rust. Maar waarom kozen ook mijn vrienden voor deze vakantie? Dat is een interessante vraag.

Verplichte uitstapjes naar de natuur

Zelf ben ik door mijn ouders van jongs af aan meegenomen naar de natuur, en heb hierdoor al vroeg ervaren dat verblijven in de natuur heel mooi kan zijn. Voor mij zit er echter een voorwaarde aan: ik ben het liefste in de natuur in gezelschap van anderen. Dit is ook de reden dat ik lid geworden ben van de JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieustudie). Met andere jongeren de natuur in, van elkaar wat leren, lol maken, samen nieuwe ervaringen opdoen. Het sociale aspect is voor mij dan ook heel belangrijk. Verder heb ik ontdekt dat natuur weer andere mogelijkheden biedt dan de stad. Je wereldbeeld verbreden en weet hebben van je omgeving vind ik heel vanzelfsprekend. Nieuwsgierigheid, gezelligheid, vrijheid, nieuwe ervaringen opdoen en een combinatie van spanning en rust zijn de kernbegrippen waardoor ik me verbonden voel met de natuur.

Toch moet ik hier een kanttekening plaatsen. In mijn basisschool jaren hadden we verplichte uitstapjes naar de natuur. Die helaas een averechts effect hadden op jongeren. Om juist niet de na-

tuur in te gaan! Ook later met mijn biologielessen kwam dit een aantal keren voor. Deze tendens ontstond waarschijnlijk door de verkeerde sfeer die aan deze uitstapjes kleefde. In deze uitstapjes was er geen ruimte voor de gevoelens van, nieuwsgierigheid, gezelligheid en vrijheid waardoor er geen band met de natuur kon ontstaan. Door deze uitstapjes werd voor sommige leerlingen hun vooroordeel van de 'suffe' natuur juist bevestigd. Maar wat versta ik nu precies onder natuur? Ik voel me er wel verbonden mee. Maar waarmee dan precies? Pas ontstane duintjes op Vlieland zijn natuur. Dat zal iedereen met me eens zijn. Maar wat te denken van stadsparken, akkerland en speciaal aangelegde visvijvers? Is dat ook natuur? Zelf vind ik deze grens erg onduidelijk. In stadsparken kan je je ontspannen, maar het is niet 'natuurlijk' ontstaan. In die zin dus geen natuur. Toch beschouw ik in dit stuk alles wat groen is en groeit als natuur. Ja, ook golfbanen.

Dan even terug naar mijn zeilvakantie. Mijn vrienden trok de natuur kennelijk ook aan, anders waren ze nooit in onze krappe maar o zo idyllische zeilbootjes gestapt. Een toilet, douche en andere faciliteiten bezaten we niet. En toch kwamen degenen die hier van te voren over in hadden gezeten dolgelukkig thuis. Ik durf te wedden dat ze de volgende keer geen moment twijfelen om een soortgelijke uitdaging aan te gaan. Voor hen lijkt het dan ook een kwestie van onwetendheid te zijn. Geldt dit alleen voor hen, of ook voor meer jongeren in Nederland?

Stevige schoenen of sexy hakjes

In Nederland lijkt er een trend te heersen onder jongeren dat alles hip en flitsend moet zijn. Een nieuwe laptop met extra virtueel geheugen valt

Marloes van der Kamp is sinds haar twaalfde jaar actief in de Jeugdbond voor Natuur- en Milieustudie. Ze houdt van natuurbeleving, vooral samen met andere jongeren.

*Interesse in je omgeving
is dus een belangrijke
factor bij de acceptatie
van natuur*

hier wel onder en natuur niet. Een dagje bakken op het strand kan dan weer wel. Verder lopen jongeren in de natuur de kans dat hun 'fancy' kleding, make-up en kapsel bedorven raken door weer en wind. En wat dacht je van al die enge en vieze beestjes? "Spinnen, hellup, slakken jasses en oh nee, er zitten toch geen slangen?!" En in sommige gevallen zijn laarzen of stevige schoenen onontbeerlijk. Ja, dat is weer wat anders dan sexy hakjes of "ballerina's".

Voor mij is het echter moeilijk te begrijpen dat sommige mensen de natuur suf vinden. De meeste mensen die iets met natuur hebben, maken in het algemeen meer mee, dan iemand die thuis achter zijn pc zit. De een maakt het namelijk in het echt mee en de ander beleeft het in een digitale wereld, waar de gevoels- en ruikzintuigen zijn uitgeschakeld. Natuur zou dus gaver moeten zijn. Toch geven veel mensen in mijn omgeving de voorkeur aan deze digitale wereld. Hebben ze geen weet van alle mogelijkheden in de natuur, of willen jongeren zich niet identificeren met het publiek dat de natuur in trekt? Ik denk dat beide factoren een rol spelen.

Onder het publiek dat de natuur in gaat kan je weer een aantal types onderscheiden. Denk allereerst aan de veldbioloog die kost wat kost dat ene vogeltje of plantje moet zien. Of aan iemand waarbij natuurbeleving een grotere rol speelt. Zelf val ik onder de laatste categorie. Binnen de JNM noemen we dit de "groenschaal" die van donkergroen in lichtgroen overgaat. Bij natuur wordt meestal het geitenwollensokkentype genoemd, de zogehete donkergroene natuurvorser. Het aantal geitenwollensokkentypes is op één hand te tellen. Dat jongeren door hen niet de natuur intrekken is dus niet aannemelijk. De meeste jongeren die

ik ken en die een voorliefde hebben voor natuur zijn vrij zelfstandig, sociaal en hebben veel van de wereld gezien. Ook zijn de meesten hoogopgeleid. Ter referentie: binnen mijn VWO 6 jaar bestaat er veel interesse voor de wereld en de naaste omgeving. Mijn VMBO kennissen zijn echter veel meer bezig met hun eigen reilen en zeilen. Interesse in je omgeving is dus een belangrijke factor bij de acceptatie van natuur. Ook hier gaat het weer over verkeerde vooroordelen die er tegenover de natuur en de mensen die erin geïnteresseerd zijn bestaan.

Ontzag

Dan even over de reactie van mijn omgeving op mij en de JNM. In het begin van mijn JNM-carrière werd ik met de nek aangekeken als ik het had over de JNM en natuur of zaken die daarmee gepaard gingen. Niet alleen door verre kennissen, maar zelfs door mijn beste vrienden. Over dit onderwerp las ik in hun gezichten onbegrip en verbazing. Wat de boer niet kent, lust hij niet, zullen we maar zeggen. Toch ontstond er in de loop van de jaren begrip en zelfs bewondering. Om dit te bereiken heb ik echter veel moeten vertellen en uit moeten leggen.

Toch ben ik van mening dat als je aan jongeren vertelt wat je daadwerkelijk doet in de natuur en specifiek uitlegt wat de JNM inhoudt (samen met andere jongeren avondspellen doen, en dingen leren in de natuur) hiervoor veel ontzag ontstaat en zelfs enige vorm van jaloezie. Wie wil er niet met een leuke groep, avontuurlijk voor twee weken naar Slovenië? Menigeen die ik deelgenoot maakte van mijn belevenissen, bleek dan ineens wel interesse voor de natuur te hebben. Weer dat imago. Conclusie: met goede promotie en uitleg bereik je